

2012 วิกฤตความเชื่อวันสิ้นโลก Belief Crisis in 2012 Doomsday Prediction

วิโรจ นาคชาตรี*

บทคัดย่อ

2012 วิกฤตการณ์ความเชื่อเรื่องโลกถูกทำลาย ที่ทั่วโลกและสังคมไทยให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ จนกระทั่งเกิดการถกเถียงระหว่างกลุ่มที่เชื่อและไม่เชื่อในคำทำนายต่าง ๆ ว่า เหตุการณ์โลกถูกทำลายจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ในฐานะที่ไทยเป็นประเทศที่มีคนไทยนับถือพระพุทธศาสนามากถึงร้อยละ 95 มีหลักพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานความคิด คนไทยจึงควรรู้หลักคำสอน และแนวคิดเกี่ยวกับโลกที่เราอาศัยนี้ตามทัศนะของพระพุทธศาสนาที่สำคัญคือ โลกที่เราอาศัยอยู่นี้เป็นวัตถุที่เกิดจากการรวมตัวของปรมาณู สามารถคงอยู่ได้ระยะหนึ่ง จากนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามกฎไตรลักษณ์ และจะสลายไปตามธรรมชาติ ดังนั้นมนุษย์จึงควรใช้ชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ด้วยความไม่ประมาท

คำสำคัญ: วันสิ้นโลก พระพุทธศาสนา

Abstract

Belief crisis in 2012 doomsday predictions and prophecies draws worldwide attention. In Thailand, this phenomenon also captures widespread attention. It becomes a controversial issue between doomsday believers and non-believers if the predictions of imminent cataclysmic events will occur.

*รองศาสตราจารย์ ภาควิชาปรัชญา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

As Thailand is a Buddhist country with 95 percent of people who are Buddhists, the Buddhist Thais should have a right Buddhist understanding relating to the physical world. According to a Buddhist teaching, the physical world is composed of the tiniest element called Paramanu. It exists temporarily, then changes variably due to the Buddhist law of Three Characteristics. Finally, it disappears in a natural way. Man, therefore, should live carefully.

Keywords: Doomsday, Buddhism

ความมีอยู่ของโลก

ความจริงของโลก หมายถึง ความจริงที่มีอยู่ด้วยตัวเอง (ปรนัย) โดยไม่ขึ้นอยู่กับ การตัดสินของมนุษย์ว่าจริงหรือเท็จ (อรรถนัย) ซึ่งพระพุทธศาสนามีแนวคิดที่โลกเกิดจากการรวมตัวของสสารพื้นฐานที่เรียกว่า “ปรมาณู” มีสถานะเป็นวัตถุ (Material World) เคลื่อนไหว และเปลี่ยนไปตามธรรมชาติ ไม่มีผู้ใดกำหนด ไม่มีพระผู้สร้าง นอกจากโลกที่มนุษย์อาศัยแล้ว ยังมีนรก สวรรค์ นิพพาน ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถมองเห็นด้วยประสาทสัมผัสสามัญได้

ปรมาณู เป็นสสารพื้นฐานที่รวมตัวกันและก่อให้เกิดวัตถุต่าง ๆ ปรมาณูเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด ในปรมาณูจะประกอบด้วยธาตุย่อย ๆ 8 ประการ เรียกว่า “อวินิพโกกรุป” คือ ปรถิธาตุ (ธาตุดิน) อาโปธาตุ (ธาตุน้ำ) วาโยธาตุ (ธาตุลม) เตโชธาตุ (ธาตุไฟ) วรณธาตุ (ธาตุสี) คันธธาตุ (ธาตุกลิ่น) รสธาตุ (ธาตุรส) และโอชธาตุ (ธาตุที่ย่อยแล้วสร้างความเจริญเติบโตแก่สัตว์)

ปรมาณู กำหนดขนาดโดยอาศัยการแบ่งแยกเมล็ดข้าวเปลือกให้เล็กลงเรื่อย ๆ จนถึง 82,301,184 ส่วน (แปดสิบสองล้านสามแสนหนึ่งพันหนึ่งร้อยแปดสิบสี่ส่วน) คือ 1 ปรมาณู จะมีขนาดเล็กกว่าเมล็ดข้าวเปลือก 82,301,184 ส่วน เรียกมาตราส่วนการแยกข้าวเปลือกออกเป็น ปรมาณู ว่า “ธัญญูมาส” (มาตราข้าวเปลือก) ได้แก่

1 ธัญญูมาส	เท่ากับ	7 อูกา
1 อูกา	เท่ากับ	7 ลิกขา
1 ลิกขา	เท่ากับ	36 รหเรณู

1 รตเรณู	เท่ากับ	36 คัชชารี
1 คัชชารี	เท่ากับ	36 อณู
1 อณู	เท่ากับ	36 ปริมาณ

ปริมาณแต่ละปริมาณจะแยกกันอยู่ต่างหาก โดยมีช่องว่างกันอยู่รอบตัว แต่ก็กระทบกระทั่งกันเสมอ แต่ละปริมาณมีอิทธิพล มีพลังอำนาจและความสามารถต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าปริมาณนั้นมีธาตุใดมาก เช่น ปริมาณที่มีธาตุไฟมาก ก็จะทำให้ปริมาณที่มีธาตุไฟน้อยกว่าเสียการทรงตัวหรือทำให้สลายไป ปริมาณมีทั้งที่ผลักดันหรือทำลายปริมาณอื่น และปริมาณที่ดึงดูดปริมาณอื่น เช่น ปริมาณที่มีธาตุดินกับธาตุไฟมาก ธาตุทั้งสองจะทำลายกัน แต่ถ้าเป็นปริมาณที่มีธาตุดินกับธาตุน้ำถึงจะมากก็จะดึงดูดกัน เป็นต้น ปริมาณทั้งหมดไม่อยู่ในภาวะหยุดนิ่ง แต่อยู่ในภาวะเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา (ever vibration) ด้วยพลังงานความร้อน (อุณห-สิด เตโซ) ในขณะเดียวกัน การสลายตัวหรือความเปลี่ยนแปลงของปริมาณก็ขึ้นอยู่กับการความร้อน โดยมีลมเป็นตัวการทำให้เกิดกำลังอำนาจให้ตั้งมั่นหรือเคลื่อนที่ด้วย กล่าวได้ว่าสสารและพลังงานในทุกรูปแบบที่มีอยู่หรือรวมตัวกันเป็นโลก ภูเขา ดิน ต้นไม้ คน โด่ ฯลฯ เป็นเพียงการรวมตัวกันของปริมาณที่มีลักษณะของดิน น้ำ ไฟ ลม สีด กลิ่น รส และโอชะ สรรพสิ่งจึงมีองค์ประกอบมูลฐานเหมือนกัน อยู่ในภาวะอาศัยกันและกันเกิดขึ้น ที่สำคัญคือมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ พระพุทธศาสนาได้สอนถึงแนวคิดพื้นฐานเพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจได้ง่ายขึ้น คือ ธาตุ หมายถึง ธรรมชาติที่ทรงไว้ซึ่งสภาพของตน หรือมีอยู่โดยธรรมดา เป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่มีผู้สร้าง ซึ่งเป็นพื้นฐานของโลกที่สำคัญ คือ ธาตุ 4 (มหาภูตรูป) หรือ รูปที่เป็นใหญ่ 4 ประการ คือ

- 1) ปฐวีธาตุ หรือ ธาตุดิน (element of extension) คือสภาวะที่แผ่ไป กินเนื้อที่มีลักษณะแข็ง (solid) และอ่อน ทรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง และสามารถรองรับธาตุอื่น ๆ

- 2) อาโปธาตุ หรือ ธาตุน้ำ (element of cohesion) คือสภาวะที่เอิบอาบ ดูกว้าง มีลักษณะเหลว (liquid) เป็นธาตุที่ผสมผสานธาตุดินเข้าไว้ด้วยกัน สามารถรวบรวมธาตุอื่น ๆ
- 3) เตโชธาตุ หรือ ธาตุไฟ (element of heat) คือสภาวะที่ทำให้ร้อน มีลักษณะร้อนอบอวน และเย็น ทำให้เกิดการสุกและทำให้เกิดการอ่อนนุ่ม
- 4) วาโยธาตุ หรือ ธาตุลม (element of motion) คือสภาวะที่ทำให้เคลื่อนไหว มีลักษณะพัดไปพัดมา ทำให้ธาตุต่าง ๆ เกิดการเคลื่อนที่

อย่างไรก็ตาม การรวมตัวของธาตุต่าง ๆ บางอย่างสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสบางอย่างไม่สามารถรับรู้ได้โดยตรงจึงมีการแบ่งการรับรู้ธาตุออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ตามการรับรู้ คือ

- 1) วัตถุธาตุที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส (นิทสนรูป) ได้แก่ สสารและคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น การกินที่ ขนาด น้ำหนัก สี ฯลฯ
- 2) วัตถุธาตุที่รับรู้ด้วยประสาทสัมผัสไม่ได้ แต่มีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า แสดงว่ามีอยู่จริง (อนิทสนรูป) คือ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ประสาทหู ประสาทตา เป็นต้น
- 3) วัตถุธาตุที่รับรู้โดยตรงไม่ได้ (สุขุมรูป) เป็นวัตถุที่สามารถอนุมานได้ว่ามีอยู่ด้วย ปรทสนวิสัย (paranormal-vision) หมายถึง วัตถุที่ละเอียดยิ่งหรือเล็กที่สุด เช่น โอชะของสสาร ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า โปรตีน คาร์โบไฮเดรต วิตามิน รวมถึงอะตอม หรือปรมาณู

วัตถุธาตุทั้ง 3 ประเภทมีลักษณะเหมือนกันคือ เป็นสิ่งเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (changing process) ด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ไม่มีการเกิดขึ้นหรือสลายไปเอง ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถคงสภาวะเดิมอยู่ได้ (ทุกข) นั่นคือธาตุวัตถุมิใช่สิ่งที่ถูกทำลายไม่ได้หรือเป็นอมตะ แต่วัตถุธาตุทั้งปวงเป็นอนิจจัง เมื่อวัตถุธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ไฟ ลม รวมตัวกันเข้าจะเป็นสิ่งต่าง ๆ ทั้งโลก และยังก่อให้เกิดอุปาทายรูป (derivative materiality) เช่น เสี่ยง กลิ่น รส ฯลฯ

การที่พระพุทธศาสนาอธิบายเรื่องสสารพื้นฐานว่าด้วยปรมาณูและธาตุนี้ แสดงว่าพระพุทธศาสนานั้นยอมรับถึงความมีอยู่ของสสาร แต่ก็มิได้ยึดมั่นแบบหลักการของสสารนิยม (Materialism) หรือปรมาณูนิยม (Atomism) และไม่ยอมรับเรื่องพระเจ้าสร้างโลกแบบศาสนาอื่น

การกำเนิดโลกและจักรวาล

การกำเนิดโลกและจักรวาลนั้น ในพระไตรปิฎกฉบับหลวง มีข้อความที่กล่าวถึงว่า “...มีสมัยบางคราว โดยล่วงระยะกาลยืดยาวช้านานที่โลกนี้จะพินาศ เมื่อโลกกำลังพินาศอยู่... โดยระยะเวลายืดยาวช้านานที่โลกนี้จะกลับเจริญ... สมัยนั้นจักรวาลทั้งสิ้นแลเป็นน้ำทั้งนั้น มีมณเฑาะว์ไม่เห็นอะไร ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ก็ยังไม่ปรากฏ เดือนหนึ่งและกึ่งเดือนก็ยังไม่ปรากฏ... โดยล่วงระยะกาลยืดยาวช้านานเกิดจวนดินลอยอยู่บนน้ำไปทั่ว ได้ปรากฏ... เหมือนนมสดที่บุคคลเคี้ยวให้งวด แล้วตั้งไว้ให้เย็นจับเป็นฝอยอยู่ข้างบน ฉะนั้น จวนดินนั้นถึงพร้อมด้วยสีกลิ่น รส มีรสคล้ายเนยใสหรือเนยข้นอย่างใดจะนั้น มีรสอร่อยจืดจางพึงเลิกล้อหาโทษมิได้จะนั้น” (ที.ปา.11/56/76)

พระพุทธศาสนามีทัศนะเกี่ยวกับการกำเนิดโลกว่า ในครั้งแรกมีความมืดมนและอากาศอันว่างเปล่า เมื่อโลกจะเกิดขึ้นใหม่ มีมหาเมฆตั้งขึ้น จากนั้นฝนจะตกลงมาเป็นฝอยเล็ก ๆ จากนั้นค่อย ๆ โตขึ้นมีขนาดเท่าเมล็ดงา เมล็ดข้าว เมล็ดถั่ว เท่ากำนดอกโกมุท เท่าต้นตาล ตามลำดับ ฝนนั้นตกท่วมช่องว่างที่ถูกทำลายไปแล้ว ท่วมแสนโกฏิจักรวาล และน้ำจะเต็มไปด้วยถึงถิ่นที่ถูกทำลายด้วยไฟ ด้วยน้ำ ด้วยลม จากนั้นจะเกิดลมพัดขึ้นข้างใต้ รองรับน้ำฝนไว้มิให้รั่วไหลลงไปเบื้องต่ำ และพัดเทรคน้ำขึ้นมาทำให้น้ำงวดเป็นแท่งเข้า งวดลงมามีลำดับ

เมื่อน้ำงวดถึงสวรรค์กามาวจร 4 ชั้นคือ ปรนิมมิตวสวัตดี นิมมานรดี ดุสิต และยามา สวรรค์ทั้ง 4 ก็อุบัติขึ้น ต่อมาเมื่อน้ำงวดลงมาถึงถิ่นที่เป็นแผ่นดินได้เกิดลมพัดอย่างแรง หวนหอบน้ำเข้าไว้โดยรอบ เหมือนน้ำที่อยู่ในที่กรองน้ำ ต่อมาน้ำค่อย ๆ งวดแห้งจนเกิดเป็นตะกอนจับกันกลายเป็นแผ่นดินสีเหลือง มีกลิ่นหอม รสหวาน ลอยอยู่เหนือน้ำ เรียกว่า รสแห่งแผ่นดิน

ต่อมาดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ ดวงดาวต่าง ๆ ก็ปรากฏขึ้น พร้อมทั้งเกิดกลางวัน กลางคืนและฤดูกาลต่าง ๆ ในวันที่ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ปรากฏขึ้นนี้ ยังมีภูเขาก่อตัวขึ้นมามาก

3 ลูก คือ ภูเขาจักรวาล ภูเขาสินธุ และภูเขาหิมาลัย ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกันในวันเพ็ญเดือน 4 เมื่อภูเขาสินธุและภูเขาจักรวาล อันเป็นทิพย์ที่มนุษย์มองไม่เห็น ได้เกิดขึ้นสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และจาตุมหาราชก็เกิดขึ้น

ต่อมาเมื่อน้ำแห้งได้เกิดวันดิน เมื่อวันดินนั้นหายไประบิลกระบิลขึ้น ซึ่งมีลักษณะคล้ายเห็ด มีสี กลิ่น รสเหมือนเนยใสหรือเนยข้นอย่างดี เมื่อกระบิลนั้นหายไประบิลเกิดดิน ลักษณะคล้ายผลมะพร้าว มีสี กลิ่น รสคล้ายเนยใสหรือเนยข้นอย่างดีขึ้นมาแทนที่ จนกระทั่งในที่สุดเกิดแผ่นดินที่ลอยอยู่บนน้ำอันเป็นที่อยู่ของมนุษย์และสัตว์

ในหนังสือปรมัตตโชติกะ ได้เปรียบเทียบลักษณะการเกิดโลกและผิวโลกว่า เมื่อสภาวะของโลกบังเกิดขึ้นนั้นเปรียบเหมือนคนหุงข้าวฟ่าง ธรรมดาข้าวฟ่างที่หุงนั้นจะเดือดฟูขึ้นเป็นฟอง พร้อมกันคราวเดียว ตำแหน่งที่ฟองข้าวฟูขึ้นนั้น บางแห่งก็สูงเป็นหย่อม ๆ บางแห่งก็ยุบพร่องไป บางแห่งก็เสมอกันฉันใด โลกธาตุที่ต้งขึ้นก็ฉันนั้น สถานที่เป็นจอมสูงก็เป็นภูเขา ที่ลุ่มก็เกิดเป็นท้องมหาสมุทร ที่เสมอกันก็เป็นแผ่นดินใหญ่เล็กต่าง ๆ

โลกที่ถูกทำลาย

โลกนี้คงอยู่ในระยะหนึ่ง และจะสิ้นสุดลงในวันใดวันหนึ่ง หรือโลกและจักรวาลนี้ถูกทำลายลง รวมถึงสวรรค์ด้วย ซึ่งการที่โลกถูกทำลายนี้ส่วนมากจะถูกทำลายเพราะพระอาทิตย์ 7 ดวงปรากฏ ซึ่งจะทำให้โลกนี้สลายไปทันที ซึ่งแนวคิดนี้ รองศาสตราจารย์ทวี ผลสมภพ ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ในหนังสือปรัชญาอภิธรรมว่า “ส่วนใหญ่คนจะไม่ค่อยเชื่อนัก จึงอยากจะให้ผู้อ่านตั้งสติก่อน ถ้อยคำที่จะให้ตั้งสติได้ไม่มีอะไรดีไปกว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ จึงขอเอาความรู้ทางดาราศาสตร์มาชี้ให้เห็น คือ ทางวิชาดาราศาสตร์ยอมรับแล้วว่าในห้วงภากาศนี้มีดวงอาทิตย์อยู่อีกหลายพันดวง โดยเฉพาะที่เราเห็นเป็นดวงดาวระยะยิบระยะนั้น คือ ดวงอาทิตย์ในจักรวาลอื่น ส่วนที่เห็นเป็นดวงดาวส่องสว่างจ้า นั่นคือ ดาวนพเคราะห์ เราเชื่อตามที่นักดาราศาสตร์กล่าวหรือไม่ว่า มีดวงอาทิตย์อีกหลายพันดวง ถ้าเชื่อเราก็มาพูดกันต่อไปว่า ดวงอาทิตย์แต่ละดวงนั้น ถูกลากลไว้กับที่ หรือลอยอยู่ท่ามกลางอากาศ แนนอนดวงอาทิตย์แต่ละดวงนั้นต้องลอยอยู่ท่ามกลางอากาศ เมื่อมันต้องลอยอยู่ท่ามกลางอากาศเช่นนี้ จะเป็นไปได้หรือไม่

ที่ดวงอาทิตย์เหล่านั้นจะต้องเคลื่อนย้ายจากตำแหน่งเดิมของมันทีละเล็กละน้อย ถ้ายอมรับว่าเป็นไปได้ก็ไม่แปลกอะไร ที่ว่าสักวันหนึ่งดวงอาทิตย์เหล่านั้นจะโคจรมาสู่จักรวาลนี้” (ทวี ผลสมภพ, 2528, หน้า 191-192)

นอกจากนี้โลกยังถูกทำลายด้วยธรรมชาติ 3 ประการ คือ โลกถูกทำลายด้วยไฟ โลกถูกทำลายด้วยน้ำ โลกถูกทำลายด้วยลม การที่โลกจะถูกทำลายด้วยธาตุใดนั้นขึ้นอยู่กับจิตของสัตว์ คือ ราคะ โทสะ และโมหะ

ถ้าสมย์ใดสัตว์ทั้งหลายมีจิตใจหนาแน่นด้วยราคะ สมัยนั้นโลกจะพินาศด้วยไฟ

ถ้าสมย์ใดสัตว์ทั้งหลายมีจิตใจหนาแน่นด้วยโทสะ สมัยนั้นโลกจะพินาศด้วยน้ำ

ถ้าสมย์ใดสัตว์ทั้งหลายมีจิตใจหนาแน่นด้วยโมหะ สมัยนั้นโลกจะพินาศด้วยลม

โลกที่ถูกทำลายด้วยไฟ

อาจารย์สัทธัมมโชติกะ ฐัมมาจารย์ะ ได้อธิบายไว้ในหนังสือ ปรมัตถโชติกะ ถึงการที่โลกถูกทำลายด้วยไฟว่า เมื่อคราวที่โลกถูกทำลายด้วยไฟนั้น จะมีมหาเมฆชนิดหนึ่งตั้งขึ้น มหาเมฆชนิดนั้นจะเป็นมหาเมฆที่ทำลายโลก เมื่อมหาเมฆก่อตัวขึ้นแล้วจะทำให้ฝนตกทั่ว แส่นโกฏิจักรวาล บรรดามนุษย์ทั้งหลายก็จะพากันชื่นชมยินดีทำการไถ่สวนข้าวกล้าในนา พอข้าวกล้าเหล่านั้นงอกงามขึ้นขนาดโค กระบือ กินได้ เมฆจะบังเกิดเสียงคุงฟ้าร้อง จากนั้นมา ฝนจะไม่ตกอีก ข้าวในนาจะตายหมด และฝนจะไม่ตกอีกร้อยปี พันปี หมื่นปี แส่นปี บรรดา สัตว์ทั้งหลายที่อาศัยน้ำเลี้ยงชีพก็จะตายกันหมด เหล่าสัตว์และเทวดาที่อาศัยดอกไม้ ผลไม้เลี้ยงชีพ ก็จะตายลงเช่นกัน เมื่อสัตว์เหล่านั้นตายแล้วจะไปเกิดในพรหมโลกทั้งหมด ต่อมาน้ำที่อยู่ใน ห้วย หนอง คลอง บึง ก็จะแห้ง สัตว์น้ำก็จะตายไปเกิดบนพรหมโลก

เมื่อจักรวาลไม่มีฝนตกเป็นเวลานาน พืชและสัตว์ตายหมดแล้ว ต่อมากลางคืนดวงอาทิตย์ จะปรากฏขึ้นอีกเป็นดวงที่ 2 ทำให้ไม่มีกลางวัน เพราะเมื่อดวงอาทิตย์ดวงหนึ่งลับขอบฟ้า อีกดวงหนึ่งก็จะปรากฏขึ้นอีก ท้องฟ้าที่เคยมีเมฆปกคลุมก็จะอันตรธานไป ธารน้ำบนโลก จะแห้ง มีแต่แม่น้ำ 5 สายเท่านั้นที่มีน้ำอยู่ คือ คงคา ยมนา อจิรวดี มหิ และสรภู จากนั้นอีก

นานแสนนาน ดวงอาทิตย์ดวงที่ 3 จะปรากฏขึ้น น้ำในแม่น้ำทั้ง 5 ก็แห้งลง ต่อมาอีกนานแสนนาน จะปรากฏดวงอาทิตย์ดวงที่ 4 น้ำในมหาสมุทรจะงวดลง ระยะเวลาผ่านไปอีกนานแสนนาน จะปรากฏดวงอาทิตย์ดวงที่ 5 ซึ่งน้ำในมหาสมุทรจะแห้งหมด จนกระทั่งดวงอาทิตย์ดวงที่ 6 ปรากฏขึ้น โลกก็เป็นครันตลบทั่วทั้งแสนโกฏิจักรวาล แผ่นดิน และภูเขาก็จะแห้ง ไม่มีความชุ่มชื้น

ต่อมาเมื่อดวงอาทิตย์ดวงที่ 7 ปรากฏ แผ่นดินและภูเขาสีเนรุ จะติดไฟลุกโชติช่วง มีแสงเพลิงเป็นอันเดียวกัน เวลานั้นลมจะหอบเอาเปลวไฟฟุ้งไปจนถึงพรหมโลก เมื่อภูเขาสีเนรุ ถูกไฟเผาทำลายจะพังทลาย ยอดเขาสูงใหญ่ต่าง ๆ ก็ะพังทลายลง ไฟจะทำลายโลกเผาทุกสิ่งในโลกหมดแล้วก็ดับ อากาศทั้งเบื้องต่ำและเบื้องบนก็โล่งตลอดเป็นอันเดียวกัน และมีมืดตลอดกาลช้านาน

โลกที่ถูกทำลายด้วยน้ำ

เมื่อโลกถูกทำลายด้วยน้ำนั้น จะมีเมฆมกรเกิดขึ้น ต่อมาฝนกรดก็จะตกลงมา ระยะแรกฝนกรดเป็นเม็ดละเอียดก่อน ต่อมาจะตกเป็นเม็ดใหญ่ตามลำดับ และตกไปทั่วแสนโกฏิจักรวาล ทั้งแผ่นดินและภูเขา เมื่อถูกฝนกรดก็จะแหลกละลาย รวมไปถึงสวรรค์และพรหมภูมิระดับฉานที่ 2 สรรพสิ่งละลายเหมือนเมล็ดเกลือที่ทิ้งลงไปน้ำ จากนั้นจะมีลมพัดห่อหุ้มน้ำกรดนั้นไว้ ทำให้น้ำไม่ไหลล้นออกไปนอกแสนโกฏิจักรวาล เมื่อวัตถุทั้งหลายสลายสิ้นไปแล้วน้ำกรดก็แห้ง อันตรธานหายไป อากาศทั้งเบื้องต่ำและเบื้องบนก็โล่งตลอดเป็นอันเดียวกัน และมีมืดตลอดกาลช้านาน

โลกที่ถูกทำลายด้วยลม

เมื่อโลกถูกทำลายด้วยลมนั้นจะมีลมทำลายโลกเกิดขึ้น ระยะแรกลมจะพัดเป็นละอองอ่อน ๆ พอให้ฝุ่นฟุ้งขึ้น ต่อมาลมจะพัดแรงขึ้น พัดเอาก้อนหินน้อยใหญ่แหลกหายไป แรงลมจะพัดต้นไม้ใหญ่ให้ลอยขึ้นไปกระทบกันจนแหลกละเอียด จากนั้นจะพัดทำลายภูเขากลายเป็นผุยผง ต่อมาจะมีลมที่เกิดจากใต้แผ่นดิน พัดให้แผ่นดินพลิกขึ้นไปในอากาศแล้วกระจัดกระจาย

เป็นท่อนเล็กท่อนน้อย กระทบกันแหลกละเอียด จากนั้นก็จะพัดทำลายภูเขาสินธุ ทำลายสรรพสิ่งบนสวรรค์จนถึงพรหมภูมิระดับที่ 3 เมื่อทุกสิ่งสลายหมดแล้วลมก็จะสลายไปเอง อากาศทั้งเบื้องต่ำและเบื้องบนก็โล่งตลอดเป็นอันเดียวกัน และมีมืดตลอดกาลช้านาน จนกว่าโลกจะกำเนิดขึ้นใหม่

ในทัศนะของพระพุทธศาสนา จึงยอมรับว่าโลก จักรวาล และสรรพสิ่ง เกิดขึ้นจากการรวมตัวของปรมาณูหรือการรวมตัวของธาตุ แต่ก็ถือว่าสสารหรือวัตถุเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามปัจจัยปรุงแต่ง สสารหรือวัตถุคงอยู่ในสถานะเดิมไม่ได้ มีการเกิดขึ้นและดับไปตามกฎพื้นฐานที่เรียกว่า “ไตรลักษณ์” หรือ สามัญลักษณ์ 3 ประการ คือ อนิจจตา (ความเป็นของไม่เที่ยง) ทุกขตา (ความเป็นทุกข์) อนัตตตา (ความเป็นของไม่ใช่ตน) ปรากฏการณ์ทั้ง 3 ประการนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในบรรดาสรรพสิ่งทั้งหลาย พระพุทธเจ้าจึงได้สอนไตรลักษณ์ โดยให้มนุษย์ศึกษาจากร่างกายของตนเอง พระพุทธเจ้าตรัสไว้ปรากฏในพระไตรปิฎก ว่า

“รูปไม่เที่ยง สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา
สิ่งใดเป็นอนัตตา เธอทั้งหลายพึงเห็นสิ่งนั้นด้วยปัญญาอัน
ชอบตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่
ของเรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา เมื่อเห็นด้วยปัญญาอันชอบ
ตามความเป็นจริงอย่างนี้ จิตย่อมคลายกำหนัด ย่อมหลุดพ้น
จากอาสวะทั้งหลายเพราะไม่ถือมั่น” (สัง.ส.17/91/49)

เมื่อการคงอยู่ของโลกและสรรพสิ่งเปลี่ยนแปลง รวมทั้งร่างกายของตัวเราเองก็มีการเกิดขึ้น คงอยู่ เปลี่ยนแปลง และสูญสลาย ไม่มีสิ่งใดยั่งยืนคงทน และไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้ ดังนั้นการถกเถียงสิ่งที่ไม่สามารถพิสูจน์ทดลองได้ เช่น การที่โลกถูกทำลายปี 2012 ที่เรียกว่า “วันสิ้นโลกหรือวันโลกาวินาศ” ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ แต่เราควรทำประโยชน์ให้กับตนเองด้วยการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะเรื่องความไม่ประมาท ซึ่ง

เป็นการปฏิบัติตนที่นำไปสู่ประโยชน์ของชีวิต ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสเปรียบเทียบไว้ในพระไตรปิฎก ว่า

“ธรรมอย่างหนึ่งที่ยึดไว้ได้ซึ่งประโยชน์ทั้ง 2 คือ
ประโยชน์ภพนี้ และประโยชน์ภพหน้า คือ ความไม่ประมาท”
(สัง.ส.15/379/122)

ความไม่ประมาท

ความไม่ประมาท หมายถึง การมีสติ ระลึกได้อยู่ว่า ปัจจุบันตนเองกระทำอะไรอยู่ ทำแล้วจะเกิดผลอย่างไร ทำในสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่ รวมทั้งความรอบคอบ ระมัดระวังในสิ่งที่กระทำอยู่ให้เป็นไปในทางที่ควรอยู่เสมอ ซึ่งตรงกันข้ามกับความประมาท คือ ความชะล่าใจ การขาดความระมัดระวัง การไม่ทำความดีติดต่อกัน จึงมักกล่าวกันว่า “ความประมาทคือหนทางแห่งความตาย” ในอดีตพระพุทธเจ้าทรงเห็นภัยแห่งความประมาทนี้ จึงได้ชี้ทางอันเป็นมงคลชีวิตที่สำคัญ คือ ความไม่ประมาทอันทำให้บุคคลรู้และระลึกได้ถึงสิ่งที่ควรกระทำของตน เพื่อความสุขแห่งตนดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎก ว่า

“ความไม่ประมาท เป็นทางเครื่องถึงอมตนิพพาน ความ
ประมาทเป็นทางแห่งความตาย... ชนเหล่าใดประมาทแล้ว
ย่อมเป็นเหมือนคนตายแล้ว บัณฑิตทั้งหลาย ตั้งอยู่ในความไม่
ประมาท...หาธรรมอื่นยิ่งกว่ามิได้ยศยอมเจริญแก่บุคคลผู้มี
ความหมั่น มีสติมีการงานที่สะอาด ผู้ใคร่ครวญแล้วจึงทำ
ผู้สำรวจระวัง ผู้เป็นอยู่โดยธรรม และผู้ไม่ประมาท”
(ขุ.ธ. 25/12/16)

นักปราชญ์ได้ยกย่องความไม่ประมาทนี้ว่าเป็นที่รวมแห่งพระพุทธพจน์ทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะความไม่ประมาทเป็นพื้นฐาน ให้นุคคลมีความเพียรพยายาม ศึกษาและปฏิบัติธรรมอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ ความไม่ประมาท คือ การระมัดระวังที่จะไม่ประพฤติดีทางกาย ทางคำพูด ด้วย ใจคิด และไม่ประมาทในความชั่ว คือ มองเห็นว่าเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่สำคัญแล้วกระทำลงไป เพราะสิ่งเล็กน้อยอาจเป็นชนวนให้เกิดเรื่องใหญ่ได้ เช่น การพูดล้อเล่นก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท เป็นต้น นุคคลจึงไม่ควรประมาท เพื่อความสุขของตนเองในอนาคตทั้งที่มีชีวิตอยู่และหลังจาก สิ้นชีวิตไปแล้ว เพราะเราไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่าพรุ่งนี้เราจะมีชีวิตอยู่ต่อไปได้อย่างปกติหรือไม่ อนาคตเราจะเจ็บป่วยหรือไม่

สิ่งที่ไม่ควรประมาท ได้แก่ ไม่ประมาทในเวลา ไม่ประมาทในวัย ไม่ประมาทในการทำงาน ไม่ประมาทในการศึกษา ไม่ประมาทในการปฏิบัติธรรม เมื่อนุคคลไม่ประมาท ความทุกข์ย่อม เกิดขึ้นได้ยาก

ลักษณะของความประมาทและความไม่ประมาท

ลักษณะของผู้ที่มีความประมาทและผู้ที่ไม่ประมาทนี้ พุทธทาสภิกขุ ได้บันทึก ถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ในหนังสือขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์ ว่า “โอ้หนอเราอาจจะมีชีวิต อยู่ได้เพียงวันหนึ่ง คืนหนึ่ง ดังนี้ก็ดี โอ้หนอเราอาจจะมีชีวิตอยู่ได้เพียงเวลากลางวัน ดังนี้ก็ดี เราอาจจะมีชีวิตอยู่ได้เพียงชั่วขณะที่ฉันบิณฑบาตเสร็จมือหนึ่ง ดังนี้ก็ดี เราอาจจะมีชีวิตอยู่ได้ เพียงชั่วขณะที่ฉันอาหารเสร็จเพียง 4-5 คำเราพึงใส่ใจถึงคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าเถิด... เราเรียกว่ายังเป็นผู้ประมาทอยู่ โอ้หนอ เราอาจจะมีชีวิตอยู่ได้เพียงชั่วขณะที่ฉันอาหารเสร็จเพียง คำเดียว ดังนี้ก็ดี เราอาจจะมีชีวิตอยู่ได้เพียงชั่วขณะที่หายใจเข้าแล้วหายใจออก หรือชั่วหายใจเข้า เราพึงใส่ใจคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าเถิด การปฏิบัติตามคำสอนควรทำให้มาก...เราเรียกว่า เป็นผู้ไม่ประมาทแล้ว” (พุทธทาส อินทปัญโญ, 2522, หน้า 281)

การฝึกตนเป็นผู้ไม่ประมาท

การฝึกตนเป็นผู้ไม่ประมาทนั้น พระพุทธเจ้าตรัสไว้ 4 ประการ คือ

- 1) จงละกายทุจริต จงเจริญกายสุจริต และอย่าประมาทในการละกายทุจริต และการเจริญกายสุจริตนั้น
- 2) จงละวจีทุจริต จงเจริญวจีสุจริต และอย่าประมาทในการละวจีทุจริต และการเจริญวจีสุจริตนั้น
- 3) จงละมโนทุจริต จงเจริญมโนสุจริต และอย่าประมาทในการละมโนทุจริต และการเจริญมโนสุจริตนั้น
- 4) จงละมิฉันทิฎฐิ จงเจริญสัมมาทิฎฐิ และอย่าประมาทในการละมิฉันทิฎฐิ และการเจริญสัมมาทิฎฐินั้น

ในการฝึกตนให้เป็นผู้ไม่ประมาทนี้ การระวังใจถือว่าสำคัญที่สุด เพราะใจเป็นผู้สั่งกาย และวาจา ซึ่งการทำใจให้เป็นผู้ไม่ประมาทนั้นในพระไตรปิฎกกล่าวไว้ว่ามี 4 ประการ คือ

- 1) มีสติเครื่องรักษาใจโดยสมควรแก่ตนว่า จิตของเราอย่ากำหนดในธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด
- 2) จิตของเราอย่าขัดเคืองในธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง
- 3) จิตของเราอย่าหลงในธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความหลง
- 4) จิตของเราอย่ามัวเมาในธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา (อัง.จตุกก

21/177/155)

เมื่อบุคคลมีสติ จิตย่อมเกิดความมั่นคงไม่หลงไปตามภาวะแวดล้อม ความไม่ประมาทย่อมเกิดขึ้น

ประโยชน์ของความไม่ประมาท

บุคคลผู้ไม่ประมาทนี้ ถือว่าเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงประโยชน์สูงสุดในชีวิตได้ เพราะความมีสติ ไม่ประมาทสามารถทำให้บุคคลรู้จักเลือกหลักธรรมต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม พระพุทธเจ้าได้ตรัสในพระไตรปิฎก ว่า

“บุคคลผู้ปรารถนาอยู่ซึ่งอายุ ความไม่มีโรค วรรณะ สวรรค์
ความเกิดในตระกูลสูง และความยินดีอันโอฬารต่อ ๆ ไป
พึงบำเพ็ญความไม่ประมาท บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญ
ความไม่ประมาทในบุญกิริยาทั้งหลาย บัณฑิตผู้ไม่ประมาท
ย่อมยึดไว้ได้ซึ่งประโยชน์ทั้ง 2 คือ ประโยชน์ภพนี้และ
ประโยชน์ภพหน้า เพราะยึดไว้ได้ซึ่งประโยชน์ ผู้มีปัญญาจึงได้
นามว่า ‘บัณฑิต’” (สัง.ส. 15/380/122)

ความไม่ประมาท เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้บุคคลรู้จักนำหลักธรรมต่าง ๆ มาใช้
ดังนั้นพระพุทธเจ้าจึงได้เตือนให้บุคคลไม่ประมาท แม้กระทั่งก่อนที่พระพุทธองค์จะปรินิพพาน
ก็ได้ตรัสเป็นปัจฉิมวาจา ดังข้อความที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ว่า **“เราขอเตือนพวกเราว่า สังฆาร
ทั้งหลายมีความสิ้นไปเสื่อมไปเป็นธรรมดา พวกเราจงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด”**
(ที.ม. 10/43/154) ดังนี้แล้ว 2012 ไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ถ้าตัวเรามีสติ ไม่ประมาท
ย่อมทำให้ชีวิตพบความสุขที่แท้จริง ตลอดปี 2555

บรรณานุกรม

การศาสนา,กรม. (2525). พระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่ม 10,11,15,17,21,23,25 . กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์การศาสนา.

ทวี ผลสมภพ. (2528). ปรัชญาอภิธรรม. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

พุทธทาส อินทปัญโญ. (2522). ขุมทรัพย์จากพระโอษฐ์. กรุงเทพฯ: พระนครการพิมพ์.

สัทธัมมโชติกะ ชัมมาจาริยะ (พระ). (2503). ปรมัตถโชติกะ. พระนคร: โรงพิมพ์คณะช่างจำกั.